

N:o 98.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 10 maj 1899.
— — — — Andra Kammaren den 10 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af 11 kap. rättegångsbalken, till lag angående påföljd i vissa fall af parts uteblifvande i brottmål, till lag om ändrad lydelse af 5 och 6 §§ i förordningen angående ändring i vissa fall af gällande bestämmelser om härads-ting den 17 maj 1872, till lag angående ändrad lydelse af 17 § i lagen om handelsbolag och enkla bolag den 28 juni 1895, till lag angående ändrad lydelse af 41 § i lagen om aktiebolag den 28 juni 1895 samt till lag angående ändrad lydelse af 24 § i lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet den 28 juni 1895.

(Lagutskottets utlåtande n:o 51 och memorial n:o 62.)

Till Konungen.

Genom proposition af den 3 sistlidne februari har Eders Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att antaga propositionen bilagda förslag till

- 1:o) lag angående ändrad lydelse af 11 kap. rättegångsbalken;
- 2:o) lag angående påföljd i vissa fall af parts uteblifvande i brottmål;

Bih. till Riksd. Prot. 1899. 10 Saml. 1 Afd. 1 Band. 21 Häft. (N:o 98.) 1

3:o) lag om ändrad lydelse af 5 och 6 §§ i förordningen angående ändring i vissa fall af gällande bestämmelser om häradsting den 17 maj 1872;

4:o) lag angående ändrad lydelse af 17 § i lagen om handelsbolag och enkla bolag den 28 juni 1895;

5:o) lag angående ändrad lydelse af 41 § i lagen om aktiebolag den 28 juni 1895; och

6:o) lag angående ändrad lydelse af 24 § i lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet den 28 juni 1895.

Vid granskning af de i propositionen innefattade lagförslagen har Riksdagen funnit vissa ändringar böra vidtagas, och får Riksdagen på det sätt redogöra för desamma, att redogörelsen anknyter sig till de lagförslag och paragrafer i Eders Kongl. Maj:ts proposition, som af ändringarne beröras.

Förslaget till lag angående ändrad lydelse af 11 kap. rättegångsbalken.

2 §.

Ordet »mål» är här använt i två olika bemärkelser, dels för att angifva föremålet för rättegången, dels i betydelse af rättegången sjelf. För att undvika denna inkonsekvens i uttryckssättet har Riksdagen ansett lämpligt att för betecknande af tvistens föremål användes samma uttryck, som gällande lag begagnar, nemligen ordet »sak».

3 §.

Den här intagna bestämmelsen, att allenast häradshöfdings stämning skall gälla, der den, hvilken stämningen kungöras skall, har sitt hemvist utom länet, har Riksdagen ansett böra ur förslaget utgå. Enligt hittills gällande regler har en biträdande stämning utgifvares stämning haft samma giltighet som häradshöfdingens egen stämning, och då Riksdagen veterligen icke någon olägenhet eller fara för rättssäkerheten deraf försports, synes anledning saknas till ändring i detta förhållande. Riksdagen håller tvärtom före, att en ändring af det i detta hänseende nu bestående mången gång

skulle komma att vålla afsevärda olägenheter. Fall torde nemligen kunna inträffa, att en svarandepart, efter det stämning uttagits, men innan den ännu hunnit honom delgifvas, flyttat utom tingslaget, och i sådan händelse skulle en stämning, som vid tiden för dess utfärdande varit af behörig person gifven och således giltig, sedermera blifva utan gällande kraft. Vidare skulle en part, som ju har rätt att i samma sak genom en stämning få inkallade såväl flere motparter som vittnen, allenast af den omständighet, att en af motparterna eller ett af vittnena hade sitt hemvist utom tingslaget, nödgas uppsöka häradshöfdingen för stämmings utfäende, hvilket besvär särdeles i de vidsträckta domsagorna, der härads-höfdingens bostad kan vara belägen flere dagsresor från domsagsgränsen, kan för en kärandepart föranleda icke blott dryga kostnader, utan ock, der hans talan är beroende af viss stämningstid, förlust af samma talan. Hvad brottmål angår, så inträffar det ju ofta, att inom ett tingslag brott eller förseelser, som ej falla under allmänt åtal, begås af personer från annat tingslag. I de flesta sådana fall är det af största vigt för den genom brottet eller förseelsen kränkte att omedelbart efter förbrytelsens begående erhålla stämning å den brottslige, enär det i motsatt fall kan vara förenadt med stora svårigheter, om icke omöjligt, att anträffa honom för delgifning af stämningen. Skulle nu, såsom förslaget stadgar, den rättskränkte vara nödsakad att uppsöka häradshöfdingen för erhållande af den erforderliga stämningen, torde ofta nog utsigten för honom att erhålla rättslig upprättelse och få den brottslige befordrad till straff vara ringa.

Ett uteslutande af den ifrågasatta bestämmelsen synes för öfrigt dess mindre böra möta betänkligheter, som häradshöfdingarne torde vid förordnande af stämmingsutgifvare tillse, att för ändamålet fullt lämpliga personer dertill blifva utsedde.

Riksdagen har äfven i annat afseende funnit en ändring af paragrafen erforderlig. Då det ej kan anses annat än i undantagsfall inträffa, att ett anslag å rättens dörr af förteckning öfver stämmingsutgifvare komme att medföra den dermed afsedda effekten, att hos den stämmings-sökande allmänheten sprida kännedom om hvilka äro till stämmingsutgifvare förordnade, helst som å de flesta orter rättens dörr endast under ett fåtal dagar af året är för allmänheten tillgänglig, har föreskriften om skyldighet att å rättens dörr anslå dylik förteckning uteslutits.

5 och 6 §§.

Mot de i dessa paragrafer föreslagna bestämmelser har Riksdagen funnit åtskilligt så ur saklig som formel synpunkt att erinra.

Hvad angår stämmningsansökningens form, har Riksdagen ansett å ena sidan, att allmänheten bör bibehållas vid den rätt att muntligen göra ansökan om stämning, som enligt nuvarande lags lydelse tillkommer densamma, men å andra sidan att i möjligaste mån bör förebyggas brytande af den praxis, som hittills utbildat sig och enligt hvilken stämmningsansökningar i regel gifves skriftlig affattning.

Riksdagen har trott sig kunna nå detta mål genom att ur paragrafen utesluta bestämmelserna om formen för stämmningsansökning och sålunda öfverlåta åt den praktiska tillämpningen att, i likhet med hvad nu är fallet, härutinnan reglera förhållandena.

Allmänheten kommer då ej att i någon mån lida inskränkning uti sin efter nu gällande lag tillkommande rätt att efter omständigheterna pröfva, hvilken form för stämmningsansökning är för hvarje särskildt fall den lämpligaste, och å andra sidan har man undvikit den möjliga risken att genom betonande af rätten till muntlig stämmningsansökan praxis ledes in på afvägar och den muntliga formen för dylik ansökning kommer till användning i större utsträckning än behovet påkallar.

Vidare har Riksdagen funnit bestämmelsen om stämmningsansöknings innehåll — att densamma skall innehålla uppgift om hvad käranden i målet påstår och *grunden* därför — innebära en ej fördelaktig ändring af hvad härutinnan nu gäller, då uppgift om »saken» är tillräcklig. Först och främst lemna den ifrågasatta bestämmelsen oafgjordt, huruvida med »grunden» skall förstås de faktiska omständigheter, hvarpå stämmningsanspråket stöder sig, eller det må vara tillräckligt att endast angifva det rättsförhållande, hvarur anspråket härleder sig, och derjemte skulle ett antagande af den föreslagna bestämmelsen kunna leda till det, enligt Riksdagens förmenande, olämpliga resultat, att samma anspråk möjligen skulle kunna genom förändring af uppgiften om *grunden* därför underkastas rättens pröfning flere gånger. Riksdagen har af dessa skäl ansett den nuvarande bestämmelsen, enligt hvilken i stämmningsansökning skall uppgifvas »saken», vara att föredraga framför den i förslaget ifrågasatta.

I fråga om stämmningsresolution innehåller förslaget, att deri skall utsättas dagen, då målet skall till handläggning företagas. Riksdagen

anser visserligen intet hinder i allmänhet häremot möta, men det kan likvisst inträffa, särskildt då stämmingsutgifvarne äro flere, att till en viss dag utsatts flere mål, än som kunna under densamma vinna handläggning. För att i sådant fall det må vara klart, att parterna ej ega mot domaren eller rätten framställa anmärkning för det uppskof med handläggningen, som måste ega rum, har Riksdagen funnit lämpligast, att uti stämmings-resolutionen utsättes den dag, då parterna skola sig vid rätten inställa; kan handläggning då ske, skall den naturligtvis företagas, men domaren och rätten hafva fri pröfningsrätt härutinnan.

I formelt hänseende betecknar ifrågavarande paragrafers användning af uttrycket stämning den väsentliga skiljaktigheten mot gällande lag, att denna begagnar stämning såsom en sammanfattning af stämmings-sökandens uppgifter och stämmingsmyndighetens resolution, medan uttrycket i förslaget närmast synes afse denna sistnämnda. Detta framträder särskildt uti 6 §, enligt hvilken stämning på grund af muntlig ansökning skall innehålla mera än en på skriftlig ansökning gifven stämning. Då det syntes Riksdagen leda till förenkling uti uttryckssättet att åt stämning gifva den mera omfattande betydelsen, som gällande lag tillägger detta ord, och då deraf ej någon tvetydighet lär kunna uppstå, har Riksdagen underkastat 6 § häraf föranledd omredigering.

8 §.

Mot den i 7 paragrafen föreslagna utsträckningen af förbudet mot delgifning i kyrka till alla sådana platser, der gudstjenst hålles eller sammankomst för gemensam andaktsöfning eljest eger rum, har Riksdagen intet att erinra. För att emellertid tydligare än i förslaget skett utmärka, att sådant förbud afser endast delgifning under den tid, då förrättning af angifven art eger rum, har Riksdagen utbytt uttrycket »hålles» mot det i detta hänseende mera expressiva ordet »pågår».

Hvad paragrafen i öfrigt innehåller har Riksdagen deremot ansett böra utgå. Något behof af de ifrågasatta förbuden mot stämmings delgifning å embetsrum eller nattetid har, såvidt Riksdagen erfarit, ej gjort sig gällande. Utan att uttrycklig bestämmelse derom behöfver gifvas, lär det ej kunna ifrågasättas att delgifva stämning under det särskild förrättning å embetsrummet pågår; skulle åter den föreslagna bestämmelsen afse att förbjuda delgifning till embets- och tjänsteman endast därför att denne t. ex. under viss tjänstgöringstid vistas å embetsrummet, går för-

slaget vida längre än omständigheterna påkalla. För embets- eller tjänstemannen torde det ej vara förenadt med större olägenhet att å embetsrummet mottaga stämning än att göra detta i sin bostad.

Hvad särskildt vidkommer förbudet mot stämmings delgifning nattetid, torde förhållandenas egen natur utgöra tillräckligt skydd för den enskilde mot delgifning å sådan tid och förbudet sålunda vara för normala fall obehöfligt. Å andra sidan skulle det deremot kunna af personer, som af en eller annan anledning önskade undandraga sig delgifning, begagnas såsom medel härutinnan och förty förringa möjligheten för käranden att få sin talan i behörig ordning anhängiggjord.

9 §.

Förevarande från förordningen den 5 april 1871 hemtade stadgande innehåller, utöfver hvad i samma förordning finnes föreskrifvet om sättet för kungörande af stämning mot veterligen ur riket faren person, ytterligare att stämningen skall, der så ske kan, införas i tidning inom den ort, der svaranden senast i riket bodde. Då emellertid, såsom nyss är nämndt, stadgandet afser endast delgifning af stämning med sådan person, om hvilken man har full vetskap, att han är ur riket faren, samt vid sådant förhållande någon anledning icke torde förefinnas till antagande, att stämningen bättre bringas till hans kännedom derigenom, att den införes i tidning inom den ort, der han senast, kanske för lång tid sedan, i riket var bosatt, om hvilken ort det för öfrigt torde möta svårighet för käranden att vinna säker kännedom, utan stadgandet synes komma att för käranden utan motsvarande nytta fördyra och försvåra den redan förut invecklade proceduren vid stämningens kungörande, har Riksdagen ansett ifrågavarande stadgande böra ur paragrafen uteslutas.

Slutligen må nämnas, att den omändring af paragrafens sista stycke, som Riksdagen vidtagit, skett endast i formelt syfte.

11 §.

Då det för hvarje svarande måste anses vara af vigt att erhålla fullständig kännedom om stämningens innehåll, har Riksdagen ansett den som i boet sitter böra förpligtas att ombestyras, det hvar och en af delgarne i boet erhåller en bestyrkt afskrift af stämningen.

12 §.

Paragrafens sista punkt, innehållande bestämmelse om förenklad delgifning för det fall, att flere än tio skola stämmas i mål, som angår egendom eller rättighet, som är för flera fastigheter samfäld, har af Riksdagen uteslutits.

De förutsättningar, hvarpå ifrågavarande stadgande hvilar, äro sannolikt endast sällan för handen, och den nytta stadgandet skulle medföra alltså synnerligen ringa. Dertill kommer, att bestämmelsen, sådan den är affattad, kan gifva anledning till tvekan om sättet för stämmningsdelgifning för det fall, att fastigheterna i fråga ligga inom skilda församlingar eller, såsom ock kan hända, inom skilda rätters domvärjo.

13 §.

I analogi med hvad som egt rum beträffande 11 §, har äfven denna paragraf undergått ändring i syfte att betrygga de särskilde grufdelegarnes intresse att om stämningens innehåll erhålla fullständig kännedom.

18 §.

Denna paragrafs ordalydelse har underkastats jemkning i ändamål att tydligen utmärka, dels att delgifning af stämning å landsting är fullbordad genom stämningens öfverlemnande till Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, dels att Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande å sin sida har skyldighet att fortskaffa den bekomna stämningen till landstinget.

19 §.

Äfven i denna paragraf har jemkning af ordalagen vidtagits i liknande syfte som det under 18 § sist omförmälda.

20 §.

Den här medgifna rättigheten för käranden att för stämmningsdelgifning till svarande, som vistas utom det län, der käranden bor, påkalla biträde af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande torde hafva tillkommit

i syfte att för käranden underlätta besväret med delgifningen. Riksdagen har dock ansett sig böra utesluta paragrafen i fråga. Först och främst bör uppmärksammas, att kostnaderna för stämmings delgifning genom Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande oftast skulle komma att stiga till högre belopp än om enskild person ombestyrer delgifningen. Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande å sin sida måste naturligtvis för delgifningen anlita någon af sina underlydande, såsom kronofogde eller länsman, och den ersättning dessa hade att härför uppbära blefve i regel betydligt större än den till stämmingsmän utgående. Dessutom torde den tid, som komme att för delgifningen åtgå, i regel blifva vida längre, än om delgifningen på enskild väg ombesörjdes, särskildt om, såsom enligt förslaget kan ske, käranden hänvände sig till Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i det län, der han sjelf bor; och om, såsom ej sällan torde blifva fallet, tidsutdräkten blefve större än käranden beräknat, kunde deraf följa, att viktiga fatalieringe förlorade.

Den allmänheten erbjudna förmånen synes Riksdagen mera skenbar än verklig och torde, om den skulle i vidsträcktare mån komma till användning, kunna förorsaka myndigheterna ej ringa besvär och skriftvexling.

Härtill kommer, att numera i snart sagdt hvarje stad eller större samhälle finnas inrättade juridiska byråer eller etablerade enskilda kommissionärer, åt hvilka dylika uppdrag med fullt förtroende kunna lemnas.

22, 23 och 24 §§.

De ändringar, som i dessa paragrafer vidtagits, äro allenast af formel natur och åsyfta att tydligare än i förslaget skett utmärka mantals-skrifningsortens betydelse för beräkning af stämningstiderna.

32 §.

Paragrafens lydelse har syntts Riksdagen icke så tydligt som önskvärdt är utmärka, huruvida de i paragrafen gifna reglerna om genstämming äro tillämpliga å hvarje fall, då svaranden vill under rättegångens lopp väcka anspråk mot käranden, eller desamma endast afse sådan stämmings uttagande till första rättegångstillfället.

Med anledning häraf och då Riksdagen har den åsigten, att genstämming i den uti paragrafen åsyftade bemärkelse endast bör få uttagas

till första rättegångstillfället, har Riksdagen underkastat paragrafen i fråga häraf föranledd omredigering.

34 §.

Den i förslaget intagna bestämmelsen, att talan i brottmål mot svarande, som är på fri fot, i regel skall genom stämning anhängiggöras, har Riksdagen ansett böra utvidgas derhän, att dylik stämning delgifves äfven häktad person, för så vidt stämningen afser annat brott än det, hvarför denne är häktad. Samma skäl, som betinga föreskriften om stämning delgifning till på fri fot varande person, torde nemligen kunna åberopas till stöd för den af Riksdagen vidtagna utvidgningen.

Enligt svensk rättegångsordning behandlas i allmänhet såsom brottmål äfven ett fristående skadestånds- eller ersättningsyrkande, der det grundar sig på en s. k. causa criminalis. I följd häraf skulle de af Eders Kongl. Maj:t i denna paragraf föreslagna bestämmelser komma att i dylikt fall tillämpas. Det behof, som i egentliga brottmål rättfärdigar en större stränghet mot svaranden än i tvistemålen, synes emellertid Riksdagen i dessa fall ej vara för handen, och det synes därför icke finnas skäl att här förneka svaranden det tillfälle till förberedelse, hvilket den obligatoriska stämningen och den längre stämningstiden äro egnade att gifva.

Riksdagen har därför inskränkt ifrågavarande paragrafs tillämpning till de fall, då talan om ansvar föres, och uti en särskild paragraf intagit föreskrift derom, att, i fråga om stämning, brottmål, deri talan om ansvar ej föres, äro likställda med tvistemålen.

35 §.

Den ändring af förevarande §, som Riksdagen vidtagit, är en följd af den af Riksdagen beslutade lydelsen af 5 och 6 §§.

37 §.

Att, såsom uti denna paragraf föreslagits, ålägga underrätt å landet skyldighet att utse minst en stämningssman i hvarje socken har Riksdagen med hänsyn till de skiftande förhållandena inom olika delar af landet ej ansett vara lämpligt. För ett stort antal socknar är det, i följd af deras

litenhet och ringa folkmängd, alldeles onödigt att hvar för sig ega särskildt förordnade stämmingsmän, och för andra åter, hvilkas storlek och folkmängd är betydande, är det föreslagna antalet stämmingsmän alltför ringa. Med hänsyn härtill torde lämpligare utväg ej gifvas än att öfverlemnna åt vederbörande underrätter att sjelfve fritt pröfva och bestämma, huru många särskildt förordnade stämmingsmän som inom rättens domvärjo böra finnas.

Riksdagen har för öfrigt genom en annan i paragrafen föreslagen ändring sökt tillgodose det intresse, som förefinnes af att stämmingsmän i tillräckligt antal äro att tillgå. Denna ändring består uti stadgandet af skyldighet för fjerdingsman att utan särskildt förordnande vara stämmingsman. Häremot torde dess mindre möta betänkligheter, som fjerdingmansbefattningarna innefatta många långt viktigare åligganden än det här ifrågavarande, att stämningar delgifva, och det således kan såsom gifvet antagas, att fjerdingmännen äro fullt lämpade för uppdraget.

38 §.

Riksdagen har i denna paragraf ej gjort annan ändring, än att intyg af notarius publicus om stämmings delgifvande föreslagits skola tillmätas samma beviskraft som intyg af kronofogde och andra i paragrafen omnämnda tjenstemän.

Förslaget till lag angående påföljd i vissa fall af parts uteblifvande i brottmål.

Den likställighet, som Riksdagen velat i fråga om stämning åvägbringa mellan tvistemålen och sådana brottmål, i hvilka talan om ansvar ej föres, har Riksdagen ansett böra sträcka sig äfven till påföljden af svarandeparts uteblifvande; och äro de i förslaget vidtagna ändringarne häraf föranledda.

Öfriga ändringar, som vidtagits uti de i förevarande proposition innefattade lagförslag, äro af rent formel natur och torde förty ej kräfva särskildt omnämnande.

Riksdagen, som funnit Eders Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition icke kunna i oförändradt skick bifallas, har alltså för sin del i anledning af propositionen antagit lagar angående ändrad lydelse af 11 kap.

rättegångsbalken, angående påföljd i vissa fall af parts uteblifvande i brottmål, om ändrad lydelse af 5 och 6 §§ i förordningen angående ändring i vissa fall af gällande bestämmelser om häradsting den 17 maj 1872, angående ändrad lydelse af 17 § i lagen om handelsbolag och enkla bolag den 28 juni 1895, angående ändrad lydelse af 41 § i lagen om aktiebolag den 28 juni 1895 samt angående ändrad lydelse af 24 § i lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet den 28 juni 1895 af den lydelse bilagorna A, B, C, D, E och F utvisa.

Stockholm den 10 maj 1899.

Med undersätlig vördnad.

Bl. A.**L a g****angående ändrad lydelse af 11 kap. rättegångsbalken.**

Häri genom förordnas, att 11 kap. rättegångsbalken skall erhålla följande ändrade lydelse:

11 kap.**Om stämning.****1 §.**

Vill man vid underrätt till annan kära i tvistemål, låte honom, der ej för visst fall annorledes stadgas, till rätten stämmas efter ty här nedan sägs.

2 §.

Vilja flera kära i sak, som dem alla rör, ege de genom en stämning målet anhängiggöra. Äro flera, som svara skola i samma sak, må de alla genom en stämning kallas.

3 §.

Stämning till häradsrätt gifves af häradshöfdingen.

Häradshöfding ege ock förordna andra skicklige män att stämningar i hans ställe gifva. Förteckning å dem, som äro förordnade att stämningar gifva, skall i början af hvarje år af häradshöfdingen insändas till Konungens befallningshafvande för intagande i länskungörelserna.

Stämning till rådstufvurätt gifves af den, som dertill satt är, eller, der sådan ej finnes, af rättens ordförande.

4 §.

Förekommer mot den, hos hvilken stämning sökes, jäf, som i 13 kap. 1 § sägs, vare det ej hinder för honom att stämning gifva.

5 §.

Då stämning sökes, gifve käranden upp domstolen och svaranden samt saken; ege ock säga huru lång tid han för stämningens delgifning tarfvar.

6 §.

Stämning skall skriftligen utfärdas och bör stämningen, vare sig kallelsen tecknas å skriftlig eller stämningen gifves efter muntlig ansökning, innehålla uppgift om domstolen och parterna samt saken, så ock å hvilken ort och dag eller, der tiden för ting ännu ej är bestämd, å hvilken rättegångsdag under tinget parterna skola sig vid rätten inställa.

7 §.

Stämning skall genom kärandens försorg delgifvas svaranden medelst handlingens öfverlemnande i hufvudskrift eller besannad afskrift.

8 §.

Delgifning af stämning må ej ske der gudstjenst pågår eller sammankomst för gemensam andaktsöfning eljest eger rum.

9 §.

Nu är svaranden vederligen ur riket faren utan att upplysning kunnat vinnas, hvar han sig uppehåller: har han ej hos rätten eller härads höfdingen i den ort, der han senast var i riket boende, anmält viss person, som eger att för honom stämning mottaga, eller anvisning å

sådant ombud eljest kunnat erhållas, och förekomma derjemte omständigheter, som gifva anledning antaga, att han håller sig undan eller att han har för afsigt att för framtiden bosätta sig i främmande land; varde stämningen införd i allmänna tidningarne tre gånger, minst fjorton dagar mellan hvarje gång. Derjemte skall, der svaranden inom riket har känt hemvist, stämningen i hufvudskrift eller besannad afskrift fästas å hans husdörr och uppläsas för hans husfolk, om sådant finnes, samt, der han ej har sådant hemvist men eger fastighet inom riket, öfverlemnas till den, som förvaltar fastigheten.

Har någon anmält, att viss person eger att för honom mottaga stämning, skall sådan anmälan upptagas i förteckning, som å landet föres af härads höfdingen och i stad af rätten.

10 §.

Har svarande, som icke veterligen är ur riket faren, å särskilda dagar blifvit i sitt hemvist med stämning sökt, utan att han eller ombud, som eger för honom mottaga stämning, dervid kunnat träffas, och kan ej heller, vid efterfrågan hos hans husfolk eller grannar eller der han tjenst eller näring har, säker anvisning vinnas, hvarest han eller sådant ombud för honom sig uppehåller: förekomma i öfrigt omständigheter, som gifva anledning antaga, att han håller sig undan; varde stämningen i hufvudskrift eller besannad afskrift fästad å hans husdörr och uppläst för hans husfolk, om sådant finnes.

11 §.

Der delegare i oskift dödsbo skola stämmas i sak, som boet rör, må stämningen delgifvas den, som i boet sitter, ehvad han är delegare eller syssloman; och svare denne hvar och en af de öfrige för att han utan dröjsmål erhåller stämningen i besannad afskrift.

12 §.

Skall helt byalag stämmas, och äro svarandena flere än tio, må stämningen delgifvas sålunda, att besannad afskrift af stämningen öfverlemnas till en af svarandena att vara för dem alla tillgänglig samt stäm-

ningen derefter, med underrättelse hvilken af svarandena bekommit afskriften, uppläses i församlingens kyrka och anslås å rättens dörr.

13 §.

I mål angående grufva, som tillhör flere gemensamt, må stämning å delegarne delgifvas grufföreståndaren; och svare denne delegarne för att ofördröjligen stämningen föredrages å stämman eller i besannad afskrift öfverlemnas till hvarje delegare.

14 §.

Stämning å konkursbo varde delgifven den, som förordnats att boets angelägenheter bevaka, eller, der flere äro dertill förordnade, någon af dem.

15 §.

Är stämning tagen å bolag, förening eller annat samfund, eller å stiftelse eller annan sådan inrättning, varde stämningen delgifven den, som eger att företräda samfundet eller inrättningen, eller, der flere, hvar för sig eller gemensamt, äro dertill behörige, någon af dem. Huru stämning skall delgifvas, der styrelse för aktiebolag eller registrerad förening för ekonomisk verksamhet vill kära till bolaget eller föreningen, derom är särskildt stadgad.

Är ej någon satt att företräda samfund, som stämmas skall, men finnes någon, som eger sammankalla dem, hvilka hafva att öfver samfundets angelägenheter besluta, skall stämningen honom delgifvas.

16 §.

Då socken, stad eller annan sådan menighet skall stämmas, varde stämningen delgifven den person eller myndighet, på hvilken det ankommer att sammankalla dem, som i afseende å talans utförande i målet hafva att för menigheten besluta.

17 §.

Skall härad eller tingslag stämmas, varde stämningen uppläst i kyrkorna i de församlingar, som till häradet eller tingslaget höra, samt

å rättens dörr anslagen. Stämning å de väghållningsskyldige i härad, tingslag eller annat väghållningsdistrikt skall delgifvas vägstyrelsens ordförande.

18 §.

I mål, deri stämning skall delgifvas landsting, varde stämningen i hufvudskrift eller besannad afskrift ingifven till Konungens befallningshafvande. Konungens befallningshafvande öfverlemne densamma till landstinget å näst infallande lagtima möte.

19 §.

Der stämning skall delgifvas kronan, varde stämningen i hufvudskrift eller besannad afskrift ingifven till Konungens befallningshafvande i det län, der domstolen är. Skall kronans talan i målet af annan myndighet bevakas, föranstalte Konungens befallningshafvande, att stämningen öfverlemnas till den myndighet. Varder i fall som nyss är sagdt stämningen af käranden omedelbart ingifven till den myndighet, som har att talan bevaka, vare det ock gilt.

20 §.

Vistas den, hvilken stämningen delgifvas skall, utom riket, ege käranden att i utrikesdepartementet påkalla biträde med stämningens delgifning; dock varde kostnad, som för ändamålet pröfvas nödig, af käranden förskjuten.

21 §.

Stämning å den, som inom riket vistas, skall delgifvas: sist å åttonde dagen före inställeledagen om svaranden är mantalsskrifven i stad, der rätten sammanträder, sist å fjortonde dagen förut om svaranden eljest är mantalsskrifven inom det län, der domstolen är, och sist å trettionde dagen förut om svaranden är mantalsskrifven inom annat län i riket; dock att, der någon, som är mantalsskrifven inom Vesterbottens eller Norrbottens läns lappmark, skall stämmas till annan domstol än den, inom hvars område han är mantalsskrifven, stämningen ej i något fall må delgifvas

senare än å trettionde dagen före inställeledagen. Stockholms stad och Stockholms län skola vid beräkning af stämningstid anses såsom ett län.

För den, som ingenstädes är mantalsskrifven, skall stämningstid räknas så, som om han vore mantalsskrifven å den ort inom riket, der han med stämningen anträffas.

22 §.

Finnes svaranden utom riket, varde stämningen delgifven, om han vistas inom Europa, sist å sextionde dagen före inställeledagen och i annat fall sist å etthundratjugonde dagen förut.

Har någon, som utom riket vistas, inom riket ombud, som eger att för honom mottaga stämning och afgifva svaromål, varde, der stämning delgifves det ombud, stämningstid så räknad, som vore ombudet sjelf svarande.

23 §.

Varder stämning å delegare i oskift dödsbo delgifven på sätt i 11 § sägs, ege delegarne att hvar för sig, efter ty förut sagdt är, njuta stämningstid, räknad efter den dag stämningen delgafs den, som i boet sitter.

24 §.

Delgifves stämning enligt 9 § skall hvad der om delgifningen är föreskrifvet vara till fullo verkstaldt sist å etthundratjugonde dagen före inställeledagen.

25 §.

Vill någon delgifva stämning, efter ty i 12 § sägs, skall hvad der är föreskrifvet vara tillfullo verkstaldt sist å sextionde dagen före inställeledagen.

26 §.

Delgifning af stämning enligt 13 § skall ske sist å sextionde dagen före inställeledagen.

27 §.

För svarande, som i 14 eller 15 § afses, gälle den i 21 § stadgade stämningstid, räknad efter den ort, under hvars domstol svaranden lyder i tvistemål, som angå gäld i allmänhet; dock att delgifning af stämning enligt sista stycket af 15 § ej må ske senare än å sextionde dagen före inställelsedagen.

28 §.

Stämning å menighet, som i 16 eller 17 § sägs, varde delgifven sist å sextionde dagen före inställelsedagen.

29 §.

Landsting vare ej pligtigt att ingå i svaromål förr än å trettionde dagen från den, då landstinget näst efter stämningens delgifning till lagtima möte sammanträder.

Stämning å kronan skall delgifvas sist å trettionde dagen före inställelsedagen.

30 §.

Om stämningstid i vexelmål är särskildt stadgadt.

31 §.

Vill den, som stämd är, låta stämman käranden igen i samma sak eller den, som dermed har gemenskap, ege den som genstämmas åtnjuta hälften af den stämningstid, som för första stämningen räknas skall, der han ej eljest, efter ty förut är om stämningstid stadgadt, är pligtig att å inställelsedagen svara.

32 §.

Varder ej stämning delgifven på sätt i 7 till och med 19 §§ för hvarje fall sägs, vare ogill, der ej den, å hvilken stämning tagits, ändock ingår i svaromål.

Är stämning delgifven efter ty nyss är sagdt, men har delgifningen icke skett i rätt tid före inställelsedagen, varde, der ej svaranden å den dag i svaromål ingår, målet utsatt till annan dag sålunda, att svaranden den honom tillkommande stämningstid tillgodonjuter. Har svaranden ej varit vid rätten tillstädes, åligge kändan att, på sätt och inom tid, som för stämmings delgifning gäller, delgifva svaranden rättens beslut. Försummar kändan det, vare käromålet förfallet.

33 §.

I brottmål, deri talan om ansvar ej föres, gälle angående stämning hvad här ofvan är för tvistemål stadgadt.

34 §.

Vill i brottmål någon vid underrätt väcka talan om ansvar mot den, som för det brott ej är häktad, låte honom till rätten stämmas, och gälle dervid hvad angående stämning i tvistemål är i 2 till och med 8 §§ samt i 20 § stadgadt, dock att allmän åklagare är utan särskildt förordnande berättigad att utfärda stämning å den han tilltala vill.

Stämningen varde svaranden delgifven så tidigt, att han å förelagd dag kan för rätten sig inställa.

Ej vare i mål, som denna § afser, stämning nödig, der man vill vid rätten väcka talan mot någon, som sjelf är der tillstädes. Menar någon, som tilltalad blifvit, att åtalet är utan skäl anstaldt och vill han förty i målet yrka ansvar eller skadestånd, må det ske utan stämning, jemväl då vederparten är genom ombud tillstädes.

35 §.

Skall någon till hofrätt stämmas, gifve kändan till hofrätten in skriftlig ansökning om stämning. I öfrigt vare om stämning, som hofrätt gifver, lag som i fråga om stämning till underrätt.

36 §.

Hvad i 8 § samt i 11 till och med 20 §§ är stadgadt i fråga om stämmings delgifning skall ega motsvarande tillämpning i afseende å delgifning af domstols beslut.

37 §.

Underrätt förordne vissa män att, då de derom anlitas, delgifva stämningar och domstolars beslut, så ock eljest verkställa delgifning af handlingar. Dessa stämmingsmän gånge inför rätten ed, att de redligen och utan försumlighet skola uträtta de delgifningsärenden, som åt dem uppdragas. Fjerdingsman vare utan särskildt förordnande stämmingsman; så ock nämndeman, der denne åtager sig delgifningsuppdraget.

Förteckning å dem, som äro till stämmingsmän förordnade, skall finnas anslagen å rättens dörr samt å landet hållas tillgänglig hos härads-höfdingen.

38 §.

Intyg af två stämmingsmän, emot hvilka ej förekommer jäf, som om vittnen är stadgadt, gälle såsom fullt bevis att delgifning blifvit så verkstald, som intyget innehåller. Enahanda vitsord tillkomme intyg, som meddelats af kronofogde, stadsfogde, länsman eller notarius publicus eller af svensk konsul eller vid svenskt konsulat anstald tjensteman. Skriftligt erkännande om delgifning vare ock, der det är genom intyg af en ojäfvig stämmingsman bestyrkt, ansedt såsom fullt bevis om delgifningen.

Genom denna lag upphävas:

hvad 82 § i resolutionen och förklaringen öfver allmogens allmänna besvär den 17 september 1723 innehåller derom, att stämningar skola ställas på första dagen af ting;

68 § i resolutionen och förklaringen på allmogens allmänna besvär den 16 mars 1739;

hvad förordningen angående rättegångskostnad för landsfiskalerne uti de dem anbefalda embetsmål, så ock den rekonvention vederbörande må hafva, när fiskalerne missbruka sitt embete och rättegången, den 12 oktober 1739 innehåller rörande stämning i rekonventionsmål;

hvad resolutionen den 29 maj 1752 innehåller angående stämning å menighet;

37 § i resolutionen och förklaringen på allmogens allmänna besvär och ansökningar den 29 november 1756;

förordningen angående förändradt stämningssätt i vissa fall den 5 april 1871;

förordningen angående stämningmän den 10 augusti 1877;

så ock hvad lag eller särskild författning i öfrigt innehåller mot denna lag stridande; dock att ändring ej sker i 10 § af förordningen angående sättet, huru förfaras skall med sådana personers anhållande och tilltalande, hvilka begå förbrytelser i ett af de förenade rikena Sverige och Norge samt derefter afvika till det andra, den 1 juni 1819, ej heller i 18 § af förordningen rörande de lappar, som med renar flytta emellan de förenade konungarikena Sverige och Norge, den 6 juni 1883.

Hvad förklaringen af allmänna lagens stadganden om stämning den 14 oktober 1892 innehåller derom, att den, som begär stämning å motpart och vittne i samma sak, är berättigad att få dem genom en stämning inkallade, skall fortfarande gälla.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1900; dock att nu gällande föreskrifter om stämningstid skola lända till efterrättelse i mål, deri stämning före nämnda dag delgifvits.

Bil. B.**Lag**

angående påföljd i vissa fall af parts uteblifvande i brottmål.

Med upphäfvande af lagen angående böter för svarandeparts uteblifvande från underrätt i vissa brottmål den 8 november 1889 förordnas som följer:

1 §.

Har i brottmål talan om ansvar blifvit genom stämning vid underrätt väckt, men är ej åklagare eller enskild käreande å den i stämningen utsatta dag tillstädes, och varder ej laga förfall visadt, vare käromålet förfallet. Kommer å den dag åklagare eller enskild käreande tillstädes och visar, att svaranden blifvit lagligen stämd, men är svaranden borta utan att laga förfall framtes, ege rätten förordna om hans hemtande eller lägga honom vite före. Varder han ej samma dag efter hemtning för rätten instäld, dömes för uteblifvande att böta fem kronor eller mera, högst etthundra kronor.

Uteblifver i brottmål, der talan om ansvar föres, svaranden utan laga förfall å dag, till hvilken målet uppskjutits; varder han ej å den dag efter hemtning instäld och vållas af hans uteblifvande ytterligare uppskof, varde fäld till vite, der sådant är honom förelagdt, eller böte som nyss är sagdt.

Hvad i förordningen angående böter för svarandeparts uteblifvande från underrätt den 6 oktober 1882 finnes stadgadt om uttagande och om återgång i visst fall af böter, hvartill någon enligt samma förordning blifvit fäld, skall jemväl ega tillämpning å böter, som enligt denna lag ådömas.

2 §.

I fråga om brottmål, der talan om ansvar ej föres, skall tillämpas hvad i förordningen angående böter för svarandeparts uteblifvande från underrätt den 6 oktober 1882 är för tvistemål stadgadt.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1900.

Bil. C.

Lag

om ändrad lydelse af 5 och 6 §§ i förordningen angående ändring i vissa fall af gällande bestämmelser om häradsting den 17 maj 1872.

Häri genom förordnas, att 5 och 6 §§ i förordningen angående ändring i vissa fall af gällande bestämmelser om häradsting den 17 maj 1872 skola erhålla följande ändrade lydelse:

5 §.

Tarivas vid allmänt sammanträde mera än en rättegångsdag, skall sammanträdet fortsättas nästföljande helgfria dagar till dess alla målen förevarit, hvarefter sammanträdet förklaras afslutadt.

6 §.

I tingslag, hvarom ofvan sägs, skall, der enligt 12 kap. 1 § rättegångsbalken eller eljest lagligen uppskof i mål bort meddelas till nästa ting, uppskofvet ske till nästa allmänna sammanträde, eller, om längre rådrum erfordras, till annat sammanträde under samma eller följande ting. I dessa tingslag skall jemväl i fall, som afses i 12 kap. 2 och 3 §§ rättegångsbalken, å part, hvilken icke inställer sig å allmänt sammanträde, innan detta afslutadt är, tillämpas hvad i nämnda §§ stadgas om påföljd af parts uteblifvande från ting.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1900.

Bil. D.**Lag**

angående ändrad lydelse af 17 § i lagen om handelsbolag och enkla bolag
den 28 juni 1895.

Häriegenom förordnas, att 17 § i lagen om handelsbolag och enkla bolag den 28 juni 1895 skall erhålla följande ändrade lydelse:

Angående bolagsmans befogenhet att för bolaget mottaga stämning är stadgadt i rättegångsbalken; och skall hvad i sådant afseende gäller ega tillämpning jemväl då annat offentlig myndighets bud skall bolaget delgifvas.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1900.

Bil. E.

Lag

angående ändrad lydelse af 41 § i lagen om aktiebolag den 28 juni 1895.

Härigenom förordnas, att 41 § i lagen om aktiebolag den 28 juni 1895 skall erhålla följande ändrade lydelse:

Angående styrelseledamots befogenhet att för bolaget mottaga stämning är stadgad i rättegångsbalken; och skall hvad i sådant afseende gäller ega tillämpning jemväl då annat offentlig myndighets bud skall bolaget delgifvas.

Vill styrelsen klandra beslut, som å bolagsstämma fattats, eller eljest kära till bolaget, kalle aktieegarne till bolagsstämma för val af ombud att i den tvist föra bolagets talan. Stämning skall anses delgifven, då den blifvit å stämman föredragen; dock vare i fall, som i 39 § afses, styrelsens rätt till talan bevarad, om inom der stadgad tid stämman blifvit utlyst att ofördröjligen hållas.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1900.

Bil. F.**Lag**

angående ändrad lydelse af 24 § i lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet den 28 juni 1895.

Häri genom förordnas, att 24 § i lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet den 28 juni 1895 skall erhålla följande ändrade lydelse:

Angående styrelseledamots befogenhet att för föreningen mottaga stämning är stadgadt i rättegångsbalken; och skall hvad i sådant afseende gäller ega tillämning jemväl då annat offentlig myndighets bud skall föreningen delgifvas.

Vill styrelsen eller ledamot deraf klandra beslut, som å sammanträde fattats, eller eljest kära till föreningen, delgifve stämningen föreningens revisor eller, der flere revisorer äro utsedde, någon af dem; och åligge det den, som af stämningen erhållit del, att ofördröjligen kalla föreningens medlemmar till sammanträde för val af ombud att i den tvist föra föreningens talan.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1900.